

THE DUALITY OF THE SHOFAR

S. Smiles

1 Metzudah Machzor - Ed. R. Javon [1,2,41-44]

The Talmud (*Mesechet Rosh Hashana* 16b) states: "Rav Kruspadai said in the name of Rav Yochanan; three books are opened on Rosh Hashana, one for those who are absolutely wicked, one for those who are absolutely righteous, and one for בנינוני, *bainoni*, those who are neither righteous or wicked. Those who are absolutely righteous are immediately inscribed and sealed for life, those who are absolutely wicked are immediately inscribed and sealed for death; the judgment of the bainoni is suspended until Yom Kippur. If [by that time] they have increased their merit, they are inscribed for life, if not they are inscribed for death."

2

In his *Laws of Repentance* (3:3) the Rambam records this talmudic statement but in the case of the *bainoni*, he departs from the talmudic text. Instead of the words, "If they have increased their merit, they are inscribed for life," the Rambam inserts, "If they repent they are inscribed for life." Whereas the Talmud implies that any kind of merit is sufficient to "tip the scale" in favor of the *bainoni*, the Rambam insists that only if he repents is the bainoni considered absolutely righteous and inscribed for life.

3 כסר פנס

1 ובחדש השביעי באחד לחדש מקראת קדש יהיה לכם פלמלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם:

The first day of the seventh month* shall be a sacred holiday to you when you may not do any mundane work. It shall be a day of sounding the [ram's] horn.

4 Artscoll. Machzor [4,6,25]

אמר הקב"ה ... אמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות: מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, וזכרונות כדי שיצילה וזכרונות לפני לטובה. ובמה? בשופר.
The Holy One, Blessed is He, said, '... on Rosh Hashanah recite before Me [verses that speak of God's] Sovereignty, Remembrance [of all events] and Shofar blasts: Sovereignty so that you should make Me your King; Remembrance so that your remembrance should rise up before Me for [your] benefit. And through what? - through the Shofar' (Rosh Hashanah 16a, 34b).

5 איתא כסר פנס

איתא כסר פנס
זכרוניכם לפני למונה וזמנה בשופר. קשם הלל אמרו זמניה חייב מאי הקושיא וזמנה. רק דקאי על מ"ש לפני. ואיך יכולין להחזקת לפני. רק בשופר דאיתא כסר פנס דמני. כמו כה"ג סכנכס צויה"י לפני ולפנים ע"ש. חייב על ידי השופר כנסכים דיצורים לפני ית'. והענין

6

As Rambam puts it, perhaps we do not know the intellectual reason for the commandment of shofar, but it has a symbolism that we can comprehend. It is like a bugle blowing reveille for a slumbering soul, saying, 'Wake up, you sleepers, from your sleep, and you slumberers, rouse yourselves from your slumber and return to God.'

7

The King Toah - Brerstein 3

* The woman saw that the tree was good to eat and desirable to the eyes, and that the tree was attractive as a means to gain intelligence. She took some of its fruit and ate [it]. She also gave some to her husband, and he ate [it].

* The eyes of both of them were opened, and they realized that they were naked. They sewed together fig leaves, and made themselves loincloths.

* They heard God's voice moving about* in the garden with the wind of the day.* The man and his wife hid themselves from God among the trees of the garden. * God called to the man, and He said, "Where are you [trying to hide]?"

* "I heard Your voice in the garden," replied [the man], "and I was afraid because I was naked, so I hid."

מ' נ' ככ"ו - ר"ה סיון ז' א"ת

11

מעיל צדקה משמעו מצוות התורה, שהן מתת בורא העולם לאדם. המצוות הן לבושי הנפש, ובלעדיהן האדם הוא בבחינת עירום - בלשון חז"ל: "ערום מן המצוות". כשם שאמונה וביטחון הם בגדי ישע וכחותנות אור, המסייעים לו לאדם בשעת צרה ומאירים לו דרכו, כך המצוות הן מעיל צדקה המביא מזור ונותן מטרה ומשמעות לקיומו האנושי. המצוות המעשיות, החוקים והמשפטים הם כותנות אור ומעיל צדקה העוטפים ומזככים את מאווי בני האדם ויצריהם. אלמלא הם, היו בני אדם מתגלים בכל מערומיהם, במלוא הגסות הבהמית והחיתית, בדומה לחיות השדה.

8

* God made leather garments* for Adam and his wife and He clothed them.

9

הס' ר"ה - כ"ב
10 I will greatly rejoice in God, my soul will exult in my God; for He has clothed me with the garments of salvation; He has covered me with the robe of righteousness, as a bridegroom puts on a priestly garland, and a bride adorns herself with her jewels. 11 For as the earth brings forth her growth, and as the garden causes its seeds to grow; so God the Lord will cause righteousness and glory to spring forth before all the nations.

10

בגדי הישע: "ישוש אשיש בהי תגל נפשי באלהי" - כאשר האדם שמח ברבש"ע ויש בלבו שמחה שלפני ה' - אז הוא לבוש בגדי ישע. נשמה ערטילאית היא זאת שאינה שרויה בקרבת אלהים, אינה מסוגלת להיות חבוקה בו ואינה יודעת להתחמם באור השכינה וחומה; נשמה שמעולם לא טעמה טעם של "תגל נפשי באלהי".
הבגד הראשון מבגדי הנפש הוא אמונה שלמה בבורא העולם, בהשגחתו ובהבטחותיו לעתיד לבוא. זה ה"יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן", והוא בבחינת "אומר להי מחסי ומצודתי, אלהי אבטח בו" (תהלים צא, א-ב) - הוא העטוף בבגדי ישע ובמעיל צדקה. אדם זה טוב לו וחם לו. אולם האדם

הכבוד והגאווה הם מידות טובות אם האדם שואף להתגלות ולהיות
כאמיתות הוויותיו ולא הונאה עצמית. לעומת זאת הם מידות שקר מגוננות
אם מתכוון האדם להטעות את עצמו ולהיות מה שאינו. השקר הגדול אינו
במה שנאמר "ולא תשקרו איש בעמיתו" (ויקרא יט, יא) אלא דווקא
בשיקור שהאדם משקר לעצמו. בחטא עץ הדעת ביקשה חוה להיות מה
שלא היתה משוגלת להשיג ולהיות, כפיתוי הנחש: "והייתם כאלהים יודעי
טוב ורע" (בראשית ג, ד). וכך היה אף לבסוף: אף לאחר שכבר הבינו אדם,
שבגלל רצון השקר והחיפוש לאחר דבר שאינו כלל בר"השגה הוא נשאר
עירום - עדיין ביקש להשלות את עצמו ולהתכסות בעלה תאנה.

סוג נוסף של עלי תאנה - וזו הגרועה שבצרותיו של האדם המודרני -
הוא כשרונו המיוחד של האדם לבלתי האשם את עצמו. אף בזמנים של
משבר, של חטא וכישלון יכול האדם להתעטף בכותנות אור, לגלות גדלות
ולהודות בטעותו, להכיר בכך שנכשל. אך ישנם אנשים שמתעטפים בעלי-
תאנה ושוקדים להעמיד פנים ולהונות את עצמם, כי אדרבא, הם בעלי
הצלחה ומעולם לא טעו בשום דבר ועניין, והכול אצלם שפיר ובמקומו
בשלום.

יהודי שנכשל לגמרי במאמציו לחנך את ילדיו כשאיפתו, לא יודה בכך.
יש שהוא עובד וצובר כל ימיו נכסים הרבה, וטס לצורך עסקיו למרחקי
העולם עד שכסבור הוא שכבש את העולם, וככל שהוא צובר והולך גדלה
הריקנות שבנשמתו - אך אינו מודה בכך. הוא נוהג כאדם חוה, שנאמר
בהם: "ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת" - הוא מתעטף ועדיין סבור
שלא טעה; הוא מתעטף בעלי תאנה. יהודי מתבולל ברור לו במעמקי לבו,
שמכר את כבודו בעד נזיד עדשים, ושעל אף התבוללותו עדיין נשאר בודד
וגלמוד - אף על פי כן מתעטף הוא בעלי תאנה ואינו רוצה לראות את
האמת לאמיתה.

גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום" (אסתר א, ד). כששאל את המן:
"מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו" השיב לו המן כפי טעמו: יביאו
לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר
מלכות בראשו" (שם ו, ו-ח) - הכבוד הוא כלפי חוץ בלבד, ואין זה חשוב
כלל מי מביניהם ישא את הכתר; העיקר שכולם יראו שיש כאן כתר
מלכות ולבושי מלכות.

ההבדל העיקרי שבין כותנות אור ובין עלי תאנה הוא בזה, שכותנות
האור מאירות ומבליטות את מהותו האמיתית של האדם ואת הנאה
והיפה, את הנעלה והטוב שבו - ואילו עלי תאנה באים בעיקר להאפיל על
האדם, להעלים את המהות האמיתית של נשמתו ולהציג כלפי חוץ אישיות
מוזיפת ביסודה, שאין תוכה ככרה. כותנות האור הן בגדים כלפי פנים -
בגדי לבן, ואילו עלי תאנה הם בגדים כלפי חוץ - בגדי זהב.

ישנו פסוק נפלא בספר שמואל: "וילך שם אל ניות ברמה ותהי עליו גם הוא
רוח אלהים וילך הלוך ויתנבא... ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא גם הוא לפני
שמואל ויפל ערס כל היום ההוא וכל הלילה... על כן יאמרו הגם שאול
בנביאים" (שמואל א' יט, כג-כד). מה פירושו של המלים האלה! וכי כדי
להתנבא צריך האדם להיות עירום!

* שואלים אתם: כיצד נבוא לפני הקב"ה בראש השנה! התשובה: נעשה
כמו שעשה שאול - "ויפשט גם הוא בגדיו... ויפל ערס" - עלינו לפשוט
מעלינו את עלי התאנה ולעמוד לפני הקב"ה כשנשמתנו עירומה; עלינו
לבקש ממנו כי ילביש אותנו בכותנות אור - בגדי ישע ומעיל צדקה. אם
נקיים בכל ראש השנה את "יום יבבא", נסיר מעלינו את עלי התאנה ונבוא

נראה לי, שכוונת הכתוב שונה: ידע ידע שאול שהמלוכה הולכת
ונשמטת מידי. ורוחו הרעה היתה מבעיתה אותו כל הזמן; הוא ידע היטב,
שכל חלומותיו ותקוותיו לתקנת המלוכה סופם יאוש ואכזבה. עם זה לא
היה שאול מסוגל לאזור כוח ולהודות בכך, שאיבד את כס המלכות
באשמתו הוא, כפי שאמר לו שמואל הנביא: "יען מאסת את דבר ה'
וימאסך ממלך" (שם טו, כג). שאול התעטף בעלי תאנה, העלים את
אשמתו ואחריותו, וניסה להוכיח, שהאשמה היא דווקא בידו החותר

ר"ל חייבו את כל אדם לומר "בשבילי נברא העולם". פירוש אמירה זו הוא -
להיות חזור בכל עת מהכרה זו ולחיות על פיה, כי זהו ערכו האמיתי של האדם, ורק
כך מכיר האדם את עצמו, ולפי זה יודע להעריך את הערך האמיתי של העולם
סביבו, שהוא תפקיד ואתגר בשבילו למלא אותו בתוכן - יעשה אותו לעולם מלא.
חז"ל מלמדים אותנו כי כל אדם הוא מבחינתו "אדם הראשון" - אדם יחיד
ומיוחד, אשר כל העולם נברא בשבילו, לאמור - האדם המיוחד הזה צריך לראות
בכל העולם כלים ואמצעים עבור עבודת השי"ת המיוחדת שלו. כשהוא ממלא את
תפקידו - הוא ממלא את כל הכלים בתוכו, והם מגיעים ליעדם. כי אם "משתמש מן
העולם רק להיות לסייע לעבודת בוראו - הוא מתעלה, והעולם עצמו מתעלה עמו"
(מסילת ישרים פ"א). לכן נברא האדם יחיד כדי להדגים לנו יסוד גדול זה. ולא
כשאר כל הבריות שנבראו כל מין ומין במספר רב.

אולם כאשר בא שאול אל שמואל ונפגש שם עם להקת הנביאים הרגיש,
שהנה נמצא הוא "לפני ה'" ולא ייתכן לבוא לפניו בלבוש עלי תאנה. הוא
הכיר עתה באמת המרה, שבעומק לבו הרגיש בה מכבד, שלא דוד רודף
אותו אלא שההשגחה העליונה נטלה ממנו את המלכות. אם לא דוד -
יבוא אחר ויטול לידיו את המלוכה. שאול השתכנע שהוא עצמו אשם
בגורלו הטראגי ואין שום תועלת בכך אם ימשיך לטעון למלכות ולכן -
"ויפשט גם הוא את בגדיו" - הוא זרק מעליו את עלי התאנה" - את
הטענה למלוכה, את האשליה שהוא יכול עדיין להחזיק בקרני המזבח -
המלוכה, "ויתנבא גם הוא" - נתגלתה לו האמת, ואז היתה מוטלת לפני
רבש"ע נשמתו של שאול עירומה ממש - "ויפל ערס כל היום ההוא וכל
הלילה".

Living Inspired - R. Tatz

* Rosh Hashana is the beginning of the year. The spiritual
forces operating at moments of beginning are unique. "Hakol
holech achar harosh - Everything goes after the beginning": the
entire course of any process is determined by its beginning. This
is because a beginning is a conception, and conception
represents the laying down of the genes which are the blueprint
for everything which is built later.

בראש השנה מסתכל רבש"ע באישיותו הטמירה של האדם, בעולם
הפנימי, ב"עלמא דאיתכסיא" שלו, בנעוגעיו הנסתרים ובמאווייו, וכולם
נגלים לפניו, כנאמר בתפילת הזכרונות: "לפניך נגלו כל תעלומות והמון
נסתרות שמבראשית". בראש השנה נדון האדם לפני הקב"ה לא כל כך אם
שמר את ברית המעשים שבעלמא דאיתגליא (שלכך נועד יום הכפורים)
אלא בעיקר לפי עולמו הפנימי שבאיתכסיא. ה' דורש מן האדם שיעשה את
חשבון נפשו, אישיותו שלפני ולפנים, ושל רגשותיו כלפי היהדות. היהודי
החרדי נשאל האם חרדיותו נובעת מתוך מעמקי לבו? האם טעמי תורה
ומצוות ערבים לו, ויהדותו יקרה לו מכל יקר, או שמא כל אלה אינם אצלו
אלא מצוות אנשים מלומדה? האם מוסר הוא את נפשו למען חינוך הבנים,
שבת, תלמוד תורה וטהרת המשפחה, או שמא מוכן הוא לוותר על
האידיאלים שלו כדי שיוכל ליהנות בכך מנוחות יתירה או תועלת אחרת.

Rosh Hashana correctly lived should leave one
supercharged. The energy achieved should be so great that the
rest of the year can be lived accordingly - not as a continuation
but as a constant experience of newness! Spark must become flame
and that flame must spark a new blaze; always. That is Jewish
living. There is a mystical idea that being alive today because
one was alive yesterday is called dying. Being really alive
means that one's life is generated today, not as a passive result
of the past but as an explosion of newness now and always.

And so, too, O HASHEM, our God, instill Your awe upon all Your works, and Your dread upon all that You have created. Let all works revere You and all creatures prostrate themselves before You. Let them all become a single society, to do Your will wholeheartedly. For as we know, HASHEM, our God, that the dominion is Yours, might is in Your hand and strength is in Your right hand, and Your Name inspires awe over all that You have created.

נתיב - רבי שלום

ובכלל המחיצות המרחיקים יהודי מהשי"ת יש ענינים יותר דקים. שאמנם אינם מסוג תאוות רעות המרחיקות אותו מעל פני אביו המלך, אלא ששרני כתנאים כאלו הגורמים לו שיוותר על הרגשת קירבת אלקותו ית', ויסתפק בתורתו ועבודתו כמות שהוא. וכמשל הק' של המגיד הגדול ממורישו זי"ע. לאדם שרוצה לבוא לפני המלך ואין מניחים אותו להכנס מיד פנימה, והשרים העומדים בשער המלך מפתים אותו ואומרים לו כל מה שאתה רוצה מהמלך יכולים גם אנו לתת לך, ואין לך צורך להכנס להיכלו פנימה, וכדרך זו מפתים אותו שלא יראה באור פני מלך חיים. רק הפיקח האומר איני רוצה כלום ורק רצוננו לראות את מלכנו (מכילתא יתרו יט) מוכרחים לפתוח בפניו את כל השערים ולהכניסו פנימה, כי רק קירבת אלקותו ית' רצוננו, ואין דבר שיכול לעמוד לו לשטן.

ואמנם כל בחי' יום הדין הוא בכסה, בכיטוי והעלם, כי הוא זמן של הסתר פנים ומחיצות מפסיקות בין יהודי לאביו שבשמים, ודינים שוריים עליו אז, וזה עיצומו של יום ראש השנה, אשר ענן וערפל סביבו המסתירים את אורו ית'. וע"כ צוה הבורא ית' תקעו בחדש שופר, כי במצב של הסתר העצה שיצחק במר נפשו א' א' למה עזבתי וישבר כל המסכים וכי, ואם יש קטרוגים ושולטני רוגזין שאינם נותנים לעלות לצעקה הזאת, הרי זה כח קול השופר שגנוחי גנח וילולי ליל ומבטא את הצעקה הפנימית של יהודי לאביו שבשמים א' א' למה עזבתי עד כי בוקע טורי רמאי כלשון הוזה"ק (ח"ג ט:). לפי שכוחות הט"א אינם מבינים את משמעות האנחה הפנימית מעומק לבו של יהודי הגנוזה בקול הפשוט הזה ואינם יכולים לעכב בעדה, וקול השופר הולך וחזק ומגיע עד כסא הכבוד, ואז נופלים כל המחיצות והמסכים המסתירים את אורו ית', ונמתקים ממילא כל הדינים. וזו

המשמעות של יום תרועה יהי' לכם, לא רק מצוה תקיעה, אלא עיצומו של יום הוא תרועה, וכמו שיום כפורים פירושו שעיצומו של יום מכפר, כי זה חפקי' היום הק' שיהודי יריע במר נפשו להשי"ת, עד שישובו כל ההסתרים והמחיצות, והארץ תאיר מכבודו, ואז יתבטלו כל הדינים, כל התפלות והזעקות הם תרועה גדולה אחת, אשר שיאם הוא התרועה ממש, שזה סוד תקיעת שופר.

ע"י הצעקה הגדולה של השופר. ועפ"ז יש לבאר בפ' תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, שע"י השופר מתהפך הכסה, המצב של הסתר פנים ודינים, ליום חגנו, להמתקת כל הדינים, וקוב"ה חדי עם בניו.

ביאור הדברים: הגמרא שלנו מחדשת, כי בדין של ר"ה אינם מתחשבים במה שהאדם עתיד להיות, אפילו אם ידוע בשמים כי לאחר זמן יהיה רשע, אם בשעת הדין הוא בבחינת צדיק, דנים אותו כצדיק, אך הירושלמי מוסיף בזה חידוש נורא: אפילו אם בעבר היה רשע, אם רק בשעת הדין הוא בבחינת צדיק, גם כן דנים אותו כצדיק, לכאורה זה תמוה עד מאד, הלא כל הדין הוא רק על העבר, ואם בעבר היה אדם זה רשע, כיצד אפשר לזכותו מפני שהוא בזמן הדין מתנהג כצדיק, בגדר "זך וישר אתה עכשיו"? על מה, איפה, הדין?

אכן, תוקף קדושת היום, ומלאכים יחפזו, וחיל ורעדה יאהזו! באמת, הכל תלוי בזה, כי "טוב וישר אתה - עכשיו" ו"ב'עכשיו" זה מקופלת התנהגותו של האדם במשך כל השנה; אשרי מי שהכשיר את לבבו, ברצון להתעלות ובקבלת עול מלכות שמים, שיהיה מוכן ביום הנורא של ר"ה להיות קרוב לבורא ית'. והעני מעשך במשך כל ימות השנה - כיצד הוא יעמד לפניו...? בכל זאת - פתח תקוה נפלא פותח לנו הירושלמי הנ"ל, ונדע את אשר לפנינו ביום הנורא הזה: בעצמנו לפני בוראנו בראש השנה - כל ניגור במחשבתנו אחרי העבר, וכל נשוגט במאווי העתיד של חיים, עושר וכבוד, אלא נמלא את ההווה להיות "זך וישר - עכשיו". בהתעוררות אמיתית של קבלת עול וביאה לטהר, ויעברו עלינו שני ימי ראש השנה בלי שים חטא ומכשול, במחשבה, בדיבור ובמעשה!

בראש השנה הקב"ה עומד בבחינת מלך בעולמו. זהו גדר של גילוי שכינה, אשר בפרט בזמן תקיעת שופר ותפלת מוסף מרגישים בו. השכינה מתקרבת אן ללבו של כל אדם, במדה שהאדם מוכן לקבל אותה! האדם אשר לבו נשבר בקרבו מרוב שפלותו לפני בוראו, וכל חפצו להתקרב אליו ית' ולהעלות בעתיד כל מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו בתורה ומצוות במדרגה יותר גבוהה - אדם זה נמצא אז במצב של קירבת אלקים, ואשר לבו סתום באותה שעה ומחשבתו אדישה, ר"ל, אותו תידון השכינה שלא זכה בדין. כי זהו הדין של ר"ה: האדם נבחן בזה, עד כמה הוא כלי לקבל את השכינה!

35

signs and wonders. ³ But until this day, God did not give you a heart to know, eyes to see and ears to hear.

כ"ו כ"ה

Artscroll Nedarim - 67 א"כ

37a

Mishnah A traveler too far from home to arrive before the Sabbath may still be able to walk to it on the Sabbath if he can establish his *eruv* within the *techum* of his home. The following Mishnah discusses a traveler who, due to the lateness of the hour, cannot reach the *techum* of his home in time to place an *eruv* there. The Mishnah defines how he may establish his residence within that *techum* without being physically present at the site. One who was traveling on Friday afternoon and it was becoming dark too quickly for him to reach home before the Sabbath,

376

Howevr, if he said, "Let my Sabbath residence be at its trunk," he has defined a specific area under the tree as his residence; therefore, he may travel from the place he is standing to the tree trunk, a distance of up to two thousand amos, and from the trunk to his home, up to another two thousand amos. Thus, he is able to travel after dark up to four thousand amos.

מהלך - אאמור'ר זצוקלה"ה בדברי המשנה עירובין (מ"ט:); ה"י מכיר אילן או גדר ואמר שביטתי בעיקרו קנה שם שביטה, ואמר הטעם כי במקום שרצונו וחשקו להיות שם הוא. וע"כ אם יש לו תשוקה להשי"ת באמת, יכול להשיג אף דברים שגבוהים ממנו וממדרגתו. וז"ש ולא נתן ה' לכם לב לדעת, שאם ה' להם רצון ותשוקה ה' נותנין להם מן השמים, א"כ ה' החסרון מצדם.

38

Living Inspired - L. Taib

At the moment of conception all details are being coded most potentially; it is therefore the most critical moment. No subsequent moment can ever have the intensity and significance of that first moment. The flash of conception contains everything, all later development is simply a revelation of what was created during that first flash.

41

It is important that we understand the concept of *majority of merit*, *majority of sin*. These terms cannot be defined with simple arithmetic, adding the total of each; because the merit of a single mitzvah might be great enough to counter the effect of many sins, and the harmful effect of a single sin might be greater than the merit of many mitzvos. The Rambam (Ibid) himself writes: "This evaluation is the evaluation of the Almighty, as [only] He knows their true worth."

On the other hand, regardless of any qualitative method of evaluation, the final decision of *צדיק* or *רשע*, righteous or wicked, is still made on the basis of a majority, regardless of how the majority is defined. Thus while using the yardstick of quality rather than quantity to measure individual deeds, the final definition is stated in numeric terms.

42

In our new approach, we suggest that a *majority of merit or sin* is not the result of man's specific activity or conduct, but rather the description of man's relationship to good and evil which is rooted in his innermost being. The term *רביי זכיות* describes a person who is attached to that which is good, with every fibre of his being, and *רביי עבירות* describes a person whose attachment to evil is rooted in his very soul.

43

This new approach alleviates the problems of a person's status being subject to daily or hourly change. As an illustration: though it is possible for a man of patience to become angry on occasion; he nevertheless does not lose his trait or status as a patient man because of an angry moment. Similarly, a person with the status of *רביי זכיות*, *majority of merit*, does not lose his status because of a momentary lapse of sinfulness.

44

This approach also relieves the question posed by *Reb Itzele* regarding the Rambam's insistence that a *bainoni* must repent in order to be inscribed for life and that no other merit will suffice. In our view a *bainoni* is not one whose deeds are numerically balanced between good and evil, for if that were so, any merit would be adequate to make a majority. Rather a *bainoni* is one whose attachment to good and evil is equal, without his being committed to either. A *bainoni* is essentially a person without a true identity and therefore his status cannot be changed by simply adding good or bad deeds. Regardless of the number of good deeds a *bainoni* might perform, he is still considered a *bainoni* so long as he remains uncommitted and unidentified. The Rambam very correctly states the only hope for such a person is repentance for repentance in his case means that he must make a firm decision and commitment to be attached to that which is good with every nuance of his being. Only such repentance will give him a *majority of merit* and earn for him the privilege of being inscribed for eternal life.

ולא נתן ה' לכם לב לדעת. להבין מה חטאם בזה ומה מוכיח. אך האמת שבשמים אין מקמצים כלל וברצונו יתב"ש להשפיע כל טוב, אך המניעה היא מצד המקבלים שאינם ראויים לקבל ועומדים מרחוק. אך באם האדם יש לו תשוקה רבה להתקרב להשי"ת, ממילא נמשך ונתקרב למקום ששם תשוקתו. וכמו שאמר כ"ק אאמור'ר זצוקלה"ה בדברי המשנה עירובין (מ"ט:); ה"י מכיר אילן או גדר ואמר שביטתי בעיקרו קנה שם שביטה, ואמר הטעם כי במקום שרצונו וחשקו להיות שם הוא. וע"כ אם יש לו תשוקה להשי"ת באמת, יכול להשיג אף דברים שגבוהים ממנו וממדרגתו. וז"ש ולא נתן ה' לכם לב לדעת, שאם ה' להם רצון ותשוקה ה' נותנין להם מן השמים, א"כ ה' החסרון מצדם.

ספר ח"פ - פ"ה פ"ג

בראש השנה קיימת הבחירה השורשית שהיא הקובעת את המדרגה הרוחנית של האדם במשך כל ימי השנה, באיזה מצב יתייצב, וכל השנה אח"כ, רוחניות האדם היא תלויה לאור מדרגה הרוחנית שקבע לו האדם בראש השנה, ודאי גם אח"כ במשך השנה ישנן עליות וירידות, אך כולם הם במסגרת אותה המדרגה שהתייצב בה בראש השנה.

נמצא א"כ אפוא, שבראש השנה יש את האפשרות ביד האדם לשנות את מדרגתו הרוחנית, ולאור זאת לקבוע אותה גם למשך כל השנה, כשהאדם זוכה לרומם את עצמו ברוחניות ביום ראש השנה - "לגדלות דמוחין", הרי מכה סגולת השפעת היום זוכה שגדלות זו לא רק רוממה אותו לאותו היום בלבד, אלא היא גם נקבעה כמדרגתו הרוחנית למשך כל השנה!

40 וכאמור מדרגה זו תקבע להכתב בספר החיים כמדרגה לכל ימי השנה. מאותו הטעם גם אין מתודים בראש השנה כדי שלא להנמיך את שאיפתנו לעליה.

נתיבות שלום

45

אמנם לכאורה הרי ב' ענינים אלו בכסה ויום חגנו סחרי אהרדי, שיום חגנו ענינו שמחה, ובכסה הוא מרירות יום הדין, ואיך יהי יהודי בשמחה כהיותו תחת מרירות יום הדין. אכן התשובה ע"ז היא ע"פ מה שהכאנו מבעל התולדות בביאור מאחז"ל שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים גמורים של רשעים גמורים ובינונים. היינו שהספרים נפתחים לפני כל אחד ואחד, שנותנים לכל אחד לכתוב את עצמו באיזה ספר שרצה, כמאה"כ ראה נחתי לפניך היום את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע, שיש ספר החיים והטוב הוא ספרן של צדיקים גמורים, אלו

שמחדשים את הכתרת המלך וכורתים הברית עמו ית' מחדש, ומקיימים כמאמר הוזה"ק בעי בר נש לאמלוכי לקוב"ה על כל אבר ואבר דילי. ועי"ז שהם בוחרים בחיים והטוב כותבים הם בעצמם אותם בספרן של צדיקים גמורים הנכתבים ונחתמים לאחר לחיים. וכמו"כ ח"ו להיפך. ולאור דבריו הק' שג' הספרים נפתחים בנוגע לעתיד, הרי גם כאשר יהודי עושה את חשבון נפשו ויודע שעל פי עברו אין לו כל דרך להכנס ליום הדין, הרי פתוח לפניו ספרן של צדיקים גמורים להתחיל מעתה ולכתוב את עצמו בו מהיום והלאה, שלקראת השנה החדשה רצונו להיות בין הצדיקים הגמורים המחודשים את הכתרת המלך על כל אבר ואבר דילהו וכורתים ברית מחודשת עם השי"ת, ועי"ז ממילא נמתקים ממנו כל הדינים ונכתב ונחתם לאלתר לחיים. והוה תקעו בחדש שופר בכסה